

Åpent brev til Mattilsynet og Landbruksdepartementet

Vårt saksnummer: 45/05-80

Deres saksnummer:

Dato: 11. februar 2005

Hva skjer med det offentlige dyrevernet?

Frivillige dyrevernorganisasjonene har over lenger tid vært svært bekymret over landets offentlige dyrevernpolitikk. Etter omlegging til det nåværende Mattilsynet synes det hele bare å bli verre. Vi befinner oss i en situasjon hvor vi må presse og purre på dyrevernnemndene for at de skal følge opp bekymringsmeldinger og etterse egne påbud. Vi finner episoder hvor Mattilsynet og Dyrevernnemnda svikter fullstendig eller henvender publikum direkte til oss da de ikke har egne løsninger. Det er eksempler hvor det offentlige ikke engasjerer seg tilstrekkelig på bakgrunn av manglende evne og/eller vilje. Noe er begrunnet i manglende bemanning og ressurser, som selvfølgelig er frustrerende for Mattilsynet og dyrevernnemndene. Andre ganger ser man at sterke sosiale bånd mellom det offentlige og privatpersoner stenger for et effektivt offentlig dyrevernet. Hvis dyr blir fratatt eierne så har det offentlige sjeldent annet tilbud en avlivning. Eventuell omplassering gjøres for det meste gjennom frivillige organisasjoner.

Det er et skrikende behov for et effektivt og ikke minst handlekraftig offentlig dyrevernet. Inntil dette er på plass, er det frivillige organisasjoner slik som Dyrebeskyttelsen Norge som tar seg av de forpliktelser det offentlige har påtatt seg. Nærmest ukentlig blir feil og mangler ved offentlig dyrevernet synliggjort i media. I tillegg kommer alle de sakene som aldri kommer pressen for øret eller vekker deres interesse tilstrekkelig.

Mattilsynets navn og mandat

Mattilsynets navn

Navnet Mattilsynet indikerer raskt hvor hensynet ligger – på næringsmiddelkontroll – ikke dyrehelse og dyrevelferd. Det er jo et tankekors at det offentlige dyrevernarbeidet ligger under et tilsyn hvis intern-avis kalles ”Innmaten”. Tidligere hadde man i alle fall et eget tilsyn for dyrevelferd: Dyrehelsetilsynet. Det viser seg at det er et klart behov for å skille dyrevernet fra andre næringsinteresser. Tilsynets navn må i det minste reflektere tilsynsoppgaven: Behandling av levende skapninger.

Mattilsynets og dyrevernnemndenes mandat

Det siste året har det vært uttrykt intern uro og forvirring over hvem som har ansvar for hva, og hvilke ressurser som er til rådighet. Dyrebeskyttelsen Norge får løpende inn bekymringsmeldinger fra publikum, som hevder at det kan virke som om Mattilsynet verken har ressurser eller vilje til å påta seg den oppgaven de er pålagt. Det siste trekket fra det offentliges side var å redusere antall dyrevernnemnder til 120 på landsbasis. Dette vil garantert ikke styrke det offentlige dyrevernet.

Det finnes selvfølgelig også eksempler på tilsyn og nemnder som fungerer godt, som er handlekraftige, og har god kommunikasjon med både publikum og frivillige dyrevernorganisasjoner. Disse skal også berømmes for sitt arbeid. Det viser seg dessverre ofte å være på enkeltpersoners initiativ. At dyrevernnemnders handlekraft er personavhengig er ikke akseptabelt. Deres plikt til å følge opp bekymringsmeldinger og påbud må – uansett representant – etterfølges.

I enkelte tilfeller benyttes sosial- og helsepolitiske forklaringer til å forsvare nemndas avgjørelser. Til orientering er dyr ikke menneskelig medisin og det er heller ingen menneskerett å ha dyr. Psykisk syke personer trenger absolutt all den hjelp de kan få, men det er ikke opp til Mattilsynet og dyrevernnemnder å sørge for dette. Dette er helsevesenet sin oppgave. Psykiske lidelser kan medføre manglende evne til å ta ansvar for dyr i lengre eller kortere perioder. Slike situasjoner skal på ingen måte gå utover dyrene. En dyrevernnemnd skal ikke sette menneskelige behov foran dyrenes. Mange saker har også uforholdsmessig lang behandlingstid. Gang på gang opplever vi at påbud ikke blir fulgt opp og frister forskyves. Det finnes eksempler på fryktelige dyrehold som har pågått over år, med det offentliges viten. Vi har også flere eksempler på at det kan ta over 6 måneder bare å få en tilbakemelding fra nemnda.

Å miste retten til å holde dyr er nærmest en umulighet i Norge i dag. Det er et fåtall saker som i det hele tatt blir brakt for retten og videre er det et meget begrenset antall av disse igjen hvor personer faktisk blir fradømt retten til å holde dyr. Ofte er det da avgrenset til ett dyreslag og over en tidsbegrenset periode. Rutinene, i henhold til anmeldelse og krav om fradømmelse av retten til å holde dyr ved vanskjøtsels- og mishandlingsaker, må innskjerpes.

Hjemløse dyr

Dyrevernloven omfatter alle dyreslag, både eide, hjemløse og ville dyr, men dyrevernnemndenes mandat er begrenset til kun å omfatte eide dyr. Dyrevernnemnda i Oslo uttalte selv at hjemløse dyr "faller mellom alle stoler". Videre anser de den som finner dyret, eller eventuelt kommunen, som rette "eier". Hjemløse dyr er et voksende dyrevernsmessig problem og dagens situasjon er alarmerende.

Det eksisterer ikke offentlige hjelpesentere, akuttsentra eller andre instanser for nødstedte dyr. Det henvises til frivillige organisasjoner som f.eks. Dyrebeskyttelsen Norge. Økonomisk støtte blir sjelden, om noen gang ytt. Dette er i utgangspunktet et brudd på hjelpeplikten i dyrevernloven § 6, hvor det er fastslått at økonomisk bistand til behandling og eventuell avlivning av skadde og syke dyr skal betales av det offentlige (med regressrett hos eventuell eier). I dag tolkes dette innskrenkende til bare å omfatte avlivning på bakgrunn av et rundskriv sendt ut fra Landbruksdepartementet. Alle hjemløse dyr er tidligere eide dyr eller avkom av disse. Hjemløse dyr er et menneskeskapt problem og også et offentlig ansvar. Den ansvarsfraskrivelse som nå pågår er under enhver kritikk.

De tiltak som blir igangsatt i offentlig regi er kommunale avlivningsaksjoner når problemet har hopet seg opp. Slike avlivningsaksjoner gir kortsiktige løsninger. Det må settes inn ressurser på opplysnings- og holdningskapende arbeid. De nylig utgitte informasjonsbrosjyrene fra Mattilsynet, utarbeidet i samarbeid med interesseorganisasjonene er et meget godt tiltak. Videre er det

avgjørende at alle kjæledyr identitetsmerkes. En merkeplikt bør lovfestes. Dette vil medføre at det vil bli mye vanskeligere for folk å kvitte seg med uønskede dyr når det ikke lenger ”passer” å beholde dem. Forvillede dyr vil også lettere bli gjenforent med sine eiere. Dyrebeskyttelsen Norge har i nærmere 15 år drevet et register for identitetsmerking av katter som fungerer meget bra.

Interessekonflikter og inhabilitet

Inhabilitet

Inhabilitet er et annet problem som tidvis dukker opp ved nemndene i Norge. Norge er et langstrakt land med mange små tettsteder. Der kjenner mange hverandre og ikke minst representanter for det offentlige, om det gjelder dyrevernemnder eller lensmann. Det kan da raskt bli ubehagelig å ta upopulære avgjørelser, gi påbud og ikke minst håndheve disse i forhold til venner, kjente, kolleger og familie. I slike tilfeller vil hensynet til dyrene tilsidesettes. Dyrebeskyttelsen Norge har flere eksempler på dette. I et tilfelle ble det innlevert klage på en bonde hvor det så viste seg at han var leder for det lokale dyrevernemnda og ble senere frifunnet av egen nemnd! Et annet eksempel er en distriktsveterinærs uttalelse som daværende sekretær for Dyrevernemnda. Han uttalte seg om en klage som var sendt inn vedrørende forholdene på en kennel. Dette var en kennel hvor han selv var *besøkende veterinær*. Var han i stand til å gi en objektiv vurdering?

Skjønnsvurderingen

Klarere retningslinjer for skjønnsvurderingen må utarbeides. På bakgrunn av tilbakemeldinger fra publikum og lokalforeninger synes den generelle oppfatningen å være at det offentlige dyrevernet mangler rutiner og retningslinjer for sin skjønnsutøvelse. Videre er det eksempler på nemnder som i god tid varsler sin ankomst, eller står i porten å titter inn, for så å konkludere at dyreholdet er akseptabelt. Dette har resultert i flere dyretragedier. (Noen eksempler er vedlagt på eget ark).

Representantene for dyrevernemndene er i all hovedsak lekmenn.. Hvis lekmenn skal benyttes i slike stillinger er det viktig at det organiseres tilstrekkelig opplæring før de kan påta seg sine oppgaver. Forskrift for dyrevernemnder fastslår i § 1 3. ledd 2.pkt at: ” *Til nemnda skal det fyrst og fremst oppnemnst folk med praktisk skjøn på husdyrhald og dyrestell og med kunnskap om og interesse for dyrevern*”. Vår erfaring tilsier at interessen for dyrevern ikke alltid er tilstede. Et forslag er at det offentlige, ved oppnevning av nemndmedlemmer kontakter frivillige dyrevernorganisasjoner for forslag til medlemmer. Det er viktig at det i nemnda sitter representanter som har dyrenes beste for øye.

Forslag til videre arbeid og samarbeid

Dyrevernorganisasjoner ønsker et tilsyn som er til for dyrene og har deres interesser for øye. Det er umulig å ha et effektivt dyrevern med dagens ordning. Det er viktig at det nedlegges ressurser til å finne løsninger som fungerer i praksis og ikke bare i teorien.

I 2004 opplevde vi flere tilfeller hvor store antall dyr ble avlivet da eier ikke maktet å ta seg av dem. At det offentlige sjelden har andre tilbud enn avlivning utgjør et stort problem. Dessverre velger det

NORGE
etablert 1859

offentlige ofte å ikke samarbeide med friville organisasjoner som kan redde flere av dyrene ved omplassering.

Dyrevernorganisasjonene anmoder derfor at:

- Mattilsynet og dyrevernemndas oppgaver må snarest gjennomgås og vurderes. Vi ønsker offentliggjøring av statistikker fra dyrevernemndene hvert år, om hvor mange dyr som blir tatt hånd om av nemndene, og hvor mange av dem som faktisk blir avlivet kontra omplassert.
- Det offentlige dyrevernet legges under eget tilsyn, med klare retningslinjer og rutiner for å unngå inhabilitet og personavhengighet. Fokus må være rettet mot dyr som levende vesener, ikke matprodukter.
- Dyrevernemndas medlemmer må instrueres og opplæres slik at de kan ta kompetente avgjørelser.
- Dyrevernorganisasjoner er representert i nemndene så langt mulig
- Det offentlige avsetter ressurser til kjøp og drift av hjelpesentra. Sentrene kan bemannes i samarbeid med dyrevernorganisasjoner og ved hjelp av frivillige.

Den eneste måten vi kan løse dagens situasjon på er ved samarbeid. Resurser må nedlegges i utviklingen av et handlekraftig og effektivt offentlig dyrevern både for eide og hjemløse dyr.

Dette er et minimum hvis Norge, som landbruksminister Lars Sponheim uttalte, skal bli best i verden på dyrevelferd.

Med vennlig hilsen

for Dyrebeskyttelsen Norge med lokalforeninger, NOAH - for dyrs rettigheter og Norsk Huskattforening.

Jannicke Gram
Juridisk rådgiver
Dyrebeskyttelsen Norge

Noen eksempler hvor myndighetene faller fra:

- 2004 - Dyrevernemnda i Aust-Agder går tilbake på sitt ord på å ikke levere tilbake en tidligere vanskjøttet og mishandlet hund til en alkoholisert person med psykiske problemer. Hunden ble overtatt av DB Arendal da eier var ute av stand til å ta vare på den grunnet alkoholmisbruk. Både politi og dyrevernemnd var orientert om saken. Da angivelig tidligere eier (en annen person en antatt eier) hyret advokat snudde Dyrevernemnda på flisen og nektet for at de hadde hatt annet å gjøre med saken annet enn å ha sett på hunden én gang. Videre hevdet de at dette ikke var en sak for dyrevernemnda. Saken pågår og vil bli innklaget til Mattilsynets hovedkontor, Landbruksdepartementet og vurderes politianmeldt.
- 2004 - Det ble oppdaget at flere kaninunger ved et garasjeanlegg i et veikryss i Holmestrand. Dyrebeskyttelsen Tønsberg-Horten ble kontaktet. Eierne var uinteressert og Dyrebeskyttelsen informerte Mattilsynet som lovet å ta affære. 6 måneder senere er ingenting gjort. Eier er politianmeldt og Mattilsynet er innklaget til hovedkontoret.
- 2004 - Ku skadet etter vanskelig fødsel, ble liggende lam på gårdsplassen til bonden i 2,5 måneder. Både veterinæren og bonden mente at kua hadde det bra. Dyrebeskyttelsen Nordland fikk avlivet kua etter at den ble funnet liggende i eget ekskrement og med store liggesår og anmeldte både bonde og veterinær. Bonden har nå fått en bot på kr. 10000, mens dyrevernemnda **vurderer** om man skal kreve saken inn for retten for å kunne fradømme ham retten til å ha dyr.
- 2004 - Dyrebeskyttelsen Fredrikstad mottar bekymringsmelding om privat dyrehold i leid leilighet og gir videre beskjed til det lokale dyrevernemnda. Ingenting blir gjort og etter noe tid låser huseier seg inn i leiligheten og finner 31 døde kaniner stablet i kasser, i tillegg finner de 7 underernærte, skadete katter og en valp som går rundt i sin egen avføring. Da kommer Dyrevernemnda inn i bildet og hunden blir omplassert til et vennepar av dyreholder. Dyrebeskyttelsen anmelder eier da nemnda ikke gjør det.
- 2004 - Dyrebeskyttelsen Nordland blir varslet om en villsvinfarm hvor syke og skadete dyr går rundt i søppel, tomme emballasjer til svinekoletter, uten vann etc. Dyrevernemnda blir varslet, men de anser dyreholdet for tilfredsstillende, etter å ha stått i porten og sett inn på gården. Dagen etter blir gården stengt og plombert av politiet etter påtrykk fra Dyrebeskyttelsen. Mattilsynet gir bonden frist til forbedring og avlivning av dyrene, men etterser ingen av egne påbud. Bonden bekreftet til nemnda pr. telefon, til tross for at ingenting var gjort, at alt nå var i orden. Denne beskjeden fant nemnda tilstrekkelig. Dyrebeskyttelsen arbeider fremdeles med saken.
- 1999 - Dyrebeskyttelsen Arendal ble opplyst om grov mishandling av 2 hunder. Eier var i slekt med lensmannen på stedet, som igjen var god venn av distriktsveterinæren, og ble ikke fratatt hundene. Den ene hunden ble funnet av naboer i veikanten, sparket i hjel av eier. Den andre hunden ble så overtatt av Dyrebeskyttelsen Arendal mot Dyrevernemndas vilje. De mente at

NORGE
etablert 1859

eieren ville bli så ensom uten hunden. Dyreeier og Dyrevernemnda anmeldt av Dyrebeskyttelsen Arendal.

- Distriktsveterinæren ved daværende Dyrehelsetilsynet uttalte til Dyrebeskyttelsen Arendal at han ikke trodde dyr føler smerte på samme måte som mennesker og at han mye lenger kunne biviåne mishandling av et dyr uten å gripe inn enn av et menneske. Da DB Arendal forteller om ovennevnte dyremishandling og spør om hunder som blir kastet med full styrke i bakken føler smerte svarte han: "Hunden har jo fell som tar av"
- 2003 – Dyrebeskyttelsen Oslo og Akershus tok kontakt med Distriktsveterinæren pr. telefon vedrørende kaniner som løp rundt ved et borettslag i Oslo. I tillegg sende de en skriftlig anmodning om kontroll av stedet. Etter ca. 2. måneder ble 3 kaniner er funnet døde, 3 kaniner fanget inn av Dyrebeskyttelsen, og en tidligere sett kanin forsvunnet med uvisse skjebne. Dyrebeskyttelsen ba i sin anmodning om kontroll om å få en tilbakemelding slik at de kunne føle seg trygge på at dyrene var ivaretatt, men hørte ingenting. Flere av personene Dyrebeskyttelsen har vært i kontakt med i dette aktuelle borettslaget sa også at de hadde meldt fra til Distriktsveterinæren om saken, uten hell.
- 2004 - Flere av Dyrebeskyttelsens lokalforeninger opplever at de måtte stoppe inntaket av dyr i nød grunnet ressursmangel, spesielt om sommeren. DB Kristiansand videreformidlet publikum til Mattilsynet som rette instans. Etter at telefonsvareren hadde henvist publikum til det offentlige et par ukers tid var reaksjonen derfra at nå fikk nok være nok. Mattilsynet hadde ikke mulighet til å besvare alle henvendelsene og mente at Dyrebeskyttelsen hadde bevist sitt poeng og fikk nå slå av telefonsvareren sin. Seniorrådgiver anbefalte også folk som fant hjemløse katter om å kontakte våpenkyndige naboer for avlivning.
- 2004 - Mattilsynet i Salten i Nordland har sendt ut brev til alle veterinærer i Bodø hvor det er en forutsetning for økonomisk dekning ved avlivning at den som finner dyret har forsøkt å få det omplassert bl.a. gjennom Dyrebeskyttelsen. I utgangspunktet er dette et positivt tiltak, men det forutsetter at man har mulighet til å ta imot dyr til omplassering. Det er ikke avklart en fordeling av kostnader etc. Dette bekrefter igjen at det offentlige ikke selv har ressurser til å ta seg av dyrevernsproblemer i Norge og er avhengig av frivillige organisasjoners hjelp, med mindre blir dyrene avlivet.
- 2004 - Dyrevernemnda på Averøy avliver nærmere 50 katter, hvor eier ikke lenger makter å stå for et akseptabelt dyrehold. Dyrebeskyttelsen har i flere år advart mot at dyreholdet vil komme ut av kontroll. Dyrebeskyttelsen tilbød seg å omplassere kattene, og nemnda gikk med på dette. Rett før aksjonene går nemnda tilbake på sitt ord om transport av kattene til Dyrebeskyttelsens lokaler og avliver bortimot alle kattene.
- 2004 - Dyrebeskyttelsen Norge sender i samarbeid med Dyrebeskyttelsen Telemark inn klage på Dyrevernemndas saksbehandling til Mattilsynet sommeren 2004, vedrørende et uforsvarlig dyrehold i distriktet. Etter gjentatte purringer mottar vi i desember en kort mail om at de fleste dyrene er avlivet (ca. 45 stk). Dyrevernemnda har vært oppmerksom på dyreholdet i 5! år. Personen har ikke forbud mot å ha dyr, men tilsynet har begrenset holdet til å omfatte 9 dyr...
- 2004/2005 - Dyrebeskyttelsen varsler om et uholdbart fiskehold i et kjøpesenter i Telemark sommeren 2004. Fiskene har tilhold i en fontene uten mulighet for skjul. Publikum, spesielt barn, prøver å ta på fiskene og vannet er fullt av søppel. Det var ingen som tok ansvar for føring, vannkvalitet el. Etter gjentatte purringer er vedtak fremdeles ikke fattet i februar 2005, selv om Dyrevernemnda hadde vært og sett på forholdene. Vi er opplyst at representanten for dyrevernemnda kjente senterlederen. Media blir involvert og fiskene flyttet i løpet av dagen til senterets zoobutikk og er nå lagt ut for salg...

NORGE
etablert 1859

- Under sauesanking i Setesdal/Sirdal utspiller det seg store tragedier hvert år. Sauene og små lam, jages ned fra fjellet hvoretter mange av dem faller og brekker beina og stuper utfor høye fjellskrenter og brekker ryggen. Skadde sauer blir lagt til side i egne innhegninger, hvor de blir liggende til neste dag. Dyrebeskyttelsen Arendal klager hvert år inn dette for Dyrevernemnda, som aldri er tilstede under de store innsamlingene.
- 2003 - Dyrebeskyttelsen Oslo og Akershus fikk tilbakemelding vedrørende en sak de hadde purret på. I svarbrevet ble de oppfordret til å be folk om å melde fra direkte til Distriktsveterinæren istedenfor å bruke Dyrebeskyttelsen som mellomledd, fordi Dyrevernemnda ønsker førstehåndskjennskap til saken. Personen i den aktuelle saken ble bedt om å ta kontakt med Distriktsveterinæren, personen gjorde det, og ble avvist!